

PRENUMERATA

Kurjera warszawskiego wraz z dodatkiem porannym: w Warszawie: iocznie rs. 9, półrocznie rs. 4 kop. 50, kwartalnie rs. 2 kop. 25, miesięcznie kop. 7½.
Za odroczenie do donu dopłać się miesięcznie kop. 5.
Na prowincji i w Cesarstwie: iocznie rs. 12, półrocznie rs. 6, kwartalnie rs. 3, miesięcznie rs. 1.
Za granicą: miesięcznie rs. 1 kop. 50.
Numer pojedynczy bez dodatku kop. 5; dodatek poranny kop. 8.

Redakcja, Administracja i Brukarnia: plac Teatralny nr 9. — Telefon Redakcji nr. 126. — Telefon Administr. 114.

KURIER WARSZAWSKI.

Wychodzi w dni powszednie wieczorem, w niedziele i święta rano, a nadto wychodzą stale w dni powszednie, z wyjątkiem dni poświęconych, dodatki poranne.

ROK SZESZCZDZIESIĄTY DZIEWIĄTY.

Ogłoszenia i prenumeratę przyjmuje kantor Kurjera Warszawskiego codziennie od godziny 8-iej rano do 8-iej wieczorem, niedziele i święta od godziny 10-iej rano do 1-iej w południe.

OGŁOSZENIA.

Reklamy: za jeden wiersz garmentowy albo jego miejsce pierwszy raz 25 kop., każdy następny raz 20 kop.
Nekrologja: za jeden wiersz 15 kop.
Zwyczajne ogłoszenia: za jeden wiersz petytowy albo jego miejsce, pierwszy raz 10 kop., każdy następny raz 8 kop.
Małe ogłoszenia za jeden wiersz po 2 kop. każdy raz.
Nadesłane: za jeden wiersz garmentowy rs. 1.
Ogłoszenia do Kurjera przyjmuje także Biuro Rajchmana i Frendlera ulica Senatorska.

— W kościele archikatedralnym św. Jana, ku czci N. Sakramentu, odprowadzona będzie jutro, o godz. 9-iej zrana, solenna wotywa.

— W dniu jutrzejszym, o godz. 9-iej zrana, w kościele św. Ducha (po-paulińskim), przed ołtarzem N. Marji Panny Czystochowskiej iku Jej czci odprowadzona będzie solenna wotywa.

— Jutro, jako w pierwszy czwartek nowo rozpoczętego miesiąca, w kościele Opieki św. Józefa (panien wizytek) odbędzie się dopołudniowe nabożeństwo z wystawieniem N. Sakramentu w puszcze na intencję bractwa matek chrześcijańskich.

— W kościele św. Kazimierza (panien sakramentek) jutro odprowadzone zostanie całodzienne nabożeństwo od-pustowe z wystawieniem, kazaniem, nieszporem i procesją ku czci N. Sakramentu.

— Jutro, jako w piąty dzień odpustu ku czci Pocie-żenia N. Marji Panny, w kościele św. Marcina (po-au-gustjańskim) odprowadzone zostanie całodzienne nabożeń-stwo z wystawieniem N. Sakramentu, bez kazań.

PRZEGLĄD POLITYCZNY.

Wiemy, co rzekł do narodu „Filip VII” w swoim orędziu, warto rozejrzeć się teraz w głosach stę-gnej prasy francuskiej, aby zmiarkować, jakie echo wywołały słowa, płynące z Sheenhouse'u.

A naprzód co mówią we własnym obozie monar-chji katolicko-demokratycznej? Pan de Saint Ge-nest wola w *Figarce* do monarchistów, których ma-nifest hr. Paryża zachęca do głosowania za Boulan-gerem, jako przeciwnikiem tego samego przeciwnika.

„Zabłąkaliście się w tak nieszczęśliwe położenie, iż zaprzestaliście już być przedstawicielami porząd-ku i bezpieczeństwa, lecz uchodźcie za twórców nieładu i przewrotu.

„Z waszym programem rewizyjnym i światobur-czym jesteście dzisiaj postrachem ojców rodzin i wszystkich ludzi pracy, którzy z przerażeniem pa-trzą na zbliżającą się walkę, mającą położyć wszy-stko dla pożytku człowieka, którego przeklinać nau-czyliście nas sami.

„Rzeczy stoja dzisiaj tak, że ci wszyscy, którzy przydzili się dotąd republiką i republikanami, dzi-siaj z całego serca pragną, ażeby rzeczpospolita utrzymała się ze swoim prezydentem i swoją izbą

wyższą, aby nam oszczędzono wojny domowej i woj-ny na granicach.”

Trudno o dosadniejsze wyparcie się Boulanger! Ale niewszysey tak czynią.

„Te słowa tak lojalne i szczerze, powiada *Gau-lois*, będą słuchane nawet przez przeciwników z po-szanowaniem.” *Autorité* Pawła Cassagnaca wita w manifeste absolutne stwierdzenie polityki przez nią zalecanej i cieszy się, że potomek Filipa *Egalité* uznaje równe prawo wszystkich narzędzi i środków do walki przeciw rzeczpospolitej; ten eklektyzm w manifeste *monseigneur'a* z Sheenhouse'u budzi zachwyt u protagonisty bonapartyzmu, widocznie ten ostatni spodziewa się praktycznych korzyści dla swoich kandydatów z pomocy danej im przez pro-zelitów monarchji lipcowej.

W większym kłopotcie znajduje się *Gazette de Fran-ce*, świętoszka legitymistyczna, żyjąca wspomnie-niami Frohsdorfu i hrabiego Chamborda. Walczyła ona zawsze z własciwą sobie rycerską odwagą i sta-łością zasad przeciw Boulangerowi; pomaga więc sobie na razie tem, że o fakcie otwartego poparcia bulanżyzmu przez hr. Paryża — milczy. Dobrze to na 24 godzin!

Bulanżysta Vergoin w świeżo przez siebie założo-nym dzienniku *République* gani hr. Paryża za to, że zasłabo, zamglisto zalecił swoim przyjaciółom gło-sowanie na kandydatów ex-jenerała. Uragi on w końcu autorowi manifestu okrzykiem dumnej sa-mowiedzy: „My jesteśmy przyszłością, on przeszło-ścią!”

Niepodobna się dziwić, że prasa republikańska wyraża się o odezwie Filipa VII go z pogardliwym lekceważeniem, które niezawsze umie gniew utaić. *Mot d'ordre* streszcza się tak: „Manifesty skazanego *in contumaciam* Boulanger'a nie daly spać spokojnie hrabiemu Paryża. Nie pamiętamy zupełniejszej i nędzniejszej abdykacji. Komedja się kończy. Dyna-stję wyrzekły swoje ostatnie słowo.” Zdaje się, że dla *Mot d'ordre* rozumować znaczy mniej więcej tyle, co bredzić w malignie. Manifest hr. Paryża jest kompromisem, nigdy abdykacją; monarchja orleańska była także kompromisem historycznym pomię-dzy tradycjami absolutyzmu a duchem wolnomyślnym epoki; hrabia Paryża, obiecując narodowi mo-narchję demokratyczno-katolicką, nie sprzeniewie-rzył się nikomu.

się popodzielali na szerokim świecie, a z ósmym krzyżkiem na barkach nowe znajomości zawierają się nie łatwo. To też pan Paweł schodził z trzecie-go piętra coraz rzadziej, a najmilej mu było usiąść w starym fotelu u okna i patrzeć na ogrody przy-legle. Wiatr poruszał łagodnie muslinową firanką, z miasta dochodził turkot jednostajny, a od czasu do czasu zapanaływał w powietrzu cisza tak za-pelna, iż p. Paweł słyszał wyraźnie chód swego ze-garka, który z niesłychaną dokładnością powtarzał od lat kilkunastu: tik-tak, tik-tak.

O, bo pan Paweł cenil swój zegarek, ogromną ce-bulę, pękata jak gruszka. Zegarek był cały pozla-cany, miał ogromne ucho wytarte do czystego sre-bra, a kiedy przycisnął sprężynę, zegarek powoli a uroczysto wydzwaniał godziny. Nieraz w nocy pan Paweł spać nie mógł; w ciemności macał wów-czas po ścianie, pokręcał ucho cebuli, a w ciszy no-nej rozbrzmiewały jasne i wesołe dźwięki. Raz, dwa, trzy, pięć, ośm, dwanaście—liczył pan Paweł zadowolony. Gdyby nie słyszał zegarka, zdawałoby mu się, iż jest sam, a wówczas byłoby mu może smutno.

Od pewnego czasu jednak pan Paweł z niezado-woleniem zauważył, iż szacowny zabytek sztuki ze-garmistrzowskiej zaczyna sobie pozwalać na pewne nadużycia. Wprawdzie cebula wskazywała połu-dnie, gdy na wieży kościelnej dzwoniło na Anioł Pański, mechanizm więc w najzupełniejszym był porządku. A jednak pan Paweł był niezadowolony: zegarek spieszył się widocznie.

Dawniej, przed rokiem, a nawet jeszcze przed

Liberté spodziewa się, że po manifestie hr. Pa-ryża w łonie obozu republikańskiego umilkną zwo-lennicy rewizji konstytucji, jeżeli tam byli. *Paris* widzi w odezwie „notyfikację sojuszu pomiędzy do-mem królewskim Francji a spiskowcem Boulange-rem”; *Temps* utrzymuje również, że dokument z dnia 28-go sierpnia przykłada królewską pieczęć do traktatu przymierza, zawartego w redakcji *Gau-lois* przez pełnomocników Filipa VII-go z bulan-żystami. Royalści starej szkoły niech sobie obliczą, zasłonią ze wstydu!

Na baczną uwagę zasługują wiadomości, docho-dzące z nad Bosforu do dzielników londyńskich. Mają one dźwięk hiobowy dla W. Porty. Wiadomo już, że sprawa powstania ludności chrześcijańskiej na Krecie nie wchodzi w pomyślniejszy okres; fakta złożenia broni wydarzyły się wprawdzie, lecz spo-radycznie. Oczekują poważniejszych starć pomię-dzy wojskiem tureckim a powstańcami. Tymcza-sem ferment kretański staje się zaraźliwym dla in-nych wysp archipelagu tureckiego. Stwierdzono w Konstantynopolu, że agitację prowadzi jeden i ten sam komitet rewolucyjny. Na wyspach Rodus i Lemnos wrzenie przybiera rozmiary bardzo niepo-kojące, stosunek pomiędzy miejscowymi chrześcja-nami i muzułmanami stał się wprost nieznosnym. Zauważono również groźne objawy na wyspie Sa-mos, która tworzy osobne księstwo pod zwierz-chnictwem lennodawczemu sultana.

To jasne, że dalszy wzrost i kierunek tego wrze-nia zależy od sposobu, w jaki W. Porta zdoła pora-dzić sobie z niezadowoleniem kretańskim i jego rewolucyjnymi objawami. Zwiększa ona wciąż si-ły Szakira baszy; wszystkie większe miasta i wa-żniejsze punkta strategiczne są w rękach tureckich, a powstańcy tulają się po bezdrożach, w górskich czeluściach i gestwinach lasów. Nowa proklamacja Szakira grozi pochodem wojsk do wnętrza kraju. Od tego pochodu zależą losy panowania tureckiego nie tylko już na Krecie, ale na całym archipelagu Egejskiego morza.

I położenie Armenji nie pozwala dłużej W. Porcie zasypiać gruszek w popiele. Według *Standarda*, przedstawiciele Włoch i Anglii poczynili sułtanowi natarczywe przedstawienia o naglącej potrzebie za-dowolenia sprawiedliwych i słusnych życzeń ar-meńczyków. Angielski podsekretarz stanu do spraw

kilkoma miesiącami pan Paweł wstawał punktual-nie o godzinie piątej rano. Gdy się o tej porze bu-dził, czuł się lekkim, rześkim, odmłodzonym. Zwa-wo podnosił głowę od poduszki, karmił kanarką, przysłuchiwał się jego radosnemu szczebiotaniu i wyruszał na miasto. Od miesiąca jednak dzieje się inaczej: Pan Paweł otwiera oczy o zwykłej porze, czuje jednak, że mu dziś wstać trudniej, niż kiedy-kolwiek. Głowa ciężka, stare kości boła, wypoczy-wa więc długo, długo... Gdy wreszcie zwlecze się z łóżka, wskazówki stoja już na ósmej, niekiedy dziesiątej godzinie. Zegarek spieszy się widocznie.

Dawniej na przejście z domu do Łazienek zuży-wał nie więcej nad godzinę jedną, pomimo, iż przy-stawał często przed wystawami sklepów, czytywał uważnie afisze teatralne, a spostrzeżenia uliczne z a-bierały mu dużo czasu. Dziś, gdy wyjdzie o zwy-kłej porze na przechadzkę, ledwie się wleczę, pod-pierając się na sękatym kij. Nogi dźwigają z tru-dnością postać zgarbioną, wypoczywać każą co pa-reset kroków. Nawet wypadki nadzwyczajne nie zwracają już na siebie uwagi pana Pawła, który idzie sobie powolutku, zgarbiony, ociężały i smutny. Gdy przyjdzie do celu i spojrzy na czasomierz, prze-konywa się, iż blisko trzy godziny upłynęły od chwili wyruszenia z domu. Nie, stano wco zegarek spie-szy się nieznośnie.

I na każdym zresztą kroku spostrzega pan Paweł ze smutkiem, iż czas ucieka, jakby go kto gonil. Siadzie sobie staruszek po południu w fotelu, siwą głowę na poręczułoży, ręce na piersiach skrzyżu-je i myśli, Bóg wie o czem: może o tych mogilkach

Zegarek pana Pawła.

ran Paweł miał lat osiemdziesiąt, bardzo zgarbio-ne plecy, mocno drżące ręce i głowę bielutką, jak tychezas zdrowiem doskonałym, chadzał na wior-łowe spacery, a ilekroć spotkał na schodach córkę praczkę z sąsiedztwa, bladą dwudziestoletnią dziew-czynę, pokręcał sterczącego do góry wása i ma-wiał z humorem:

— Jak się masz, mała! kiedyż wesele? Wogóle był to staruszek jowialny. Ponieważ nie miał już przed sobą przyszłości, a terazniejszość obchodziła go niewiele, chętnie przebywał z prze-wych, udawał się w stronę Powązek, zachodził na cmentarz, i tu w najodleglejszym zakątku miasta umarłych oczyszczał dwie mogilki z zeschłych liści, jakie wiatr proz cały tydzień nagromadzał na dar-żona p. Pawła. W jednej z mogilek spoczywała s. p. kilkoma laty położył się tu na sen wieczny. Godziny, spędzane na cmentarzu, należały do najmilszych, jakie pan Paweł liczył w samotnem swem życiu. Na-zywał je „swoją rekreacją”.

Zresztą był prawie zawsze samotny. Krewni nie-bardzo pamiętali o starym, którego niewielka eme-rytura b. urzędnika sądowego zaledwie wystarczała na utrzymanie jednej osoby, znajomi dawni gdzieś

zewnątrznych, James Fergusson, w odpowiedzi na interpelację Channing'a oświadczył, iż rząd sędzi mieć wszelkie podstawy do przypuszczenia, że sultan i jego doradcy zdecydowali się przyłożyć się szczerze do ulżenia losu chrześcijan armenich. W. Porta wysłała do niosącej prowincji nowego gubernatora jeneralnego, który złożył już świetne dowody swojej bezstronności, energii i sprawiedliwości. Rząd angielski nie zaniedbał żadnego kroku, aby zachęcić Turcję do ukroczenia gwałtów i nadużyć, popełnianych przez kurdów.

Br. Z.

W sprawie książek szkolnych.

Rok rocznie o tej porze rozpoczyna się wędrówka po antykwaryuszach, sprzedających używane podręczniki szkolne. Wędrówka ta ma dwa cele: pozbycie się dawniejszych podręczników i nabycie nowych do klasy wyższej. Obydwie te operacje odbywają się albo oddzielnie albo jednocześnie — przez zamianę za dopłatą.

Ktokolwiek zmuszony był tą drogą nabywać lub sprzedawać książki szkolne, wie dobrze, jakiego wyzysku dopuszczają się zwykle przy tej sposobności drobni antykwaryusze, kupujący książki używane, lecz czyste jeszcze i niezniszczone, za bezcen, a sprzedający natomiast egzemplarze zdefektowane, z powyrywaniem kartkami lub starych wydań, za cenę niewiele niższą od ceny egzemplarza nowego na tej najczęściej zasadzie, że książka jest oprawna.

Czy nie ma tedy sposobu położenia tamy owemu wyzyskowi i uchronienia biedniejszych rodziców od niepotrzebnego nieraz wydatku? Sądźmy, że jest, a nawet, jak się dowiadujemy, został już zastosowany w niektórych zakładach naukowych z inicjatywy władzy szkolnej oraz pojedynczych nauczycieli i przełożonych. Chodzi mianowicie o stworzenie w murach zakładu naukowego organu pośredniczącego, który mógłby ułatwić zamianę podręczników pomiędzy uczniami klas wyższych i niższych. Takimi organami mogłyby być w wielu razach kancelarie oraz nauczyciele.

Rozumiemy dobrze, iż nie można zbyt obciążać dodatkowym zajęciem osób, obciążonych i tak ciężką pracą zawodową; z drugiej jednak strony musimy, że poświęcenie pewnego organicznego czasu na początek roku szkolnego nie byłoby może ze strony ciała nauczycielskiego nadmierną ofiarą. W dodatku chodziłoby głównie o pośredniczenie przy zamianie książek z kilku klas niższych, tam bowiem ulega zmianie największa ilość podręczników, a powtórę młodszy uczniowie i uczennice nie umieją nieraz należycie objaśnić swych rodziców, skutkiem czego nabywają złe podręczniki. W wyższych klasach tymczasem dojrzalsza już młodzież łatwiej sama sobie poradzi, porozumie się pomiędzy sobą, a zresztą i podręczników potrzebuje mniej znacznie.

Powtarzamy, iż sposób ten pośredniczenia przy zamianie podręczników szkolnych nie byłby zbyt trudnym do wykonania przy należytej organizacji,

a oddałby rzetelne usługi rodzicom uczniów i uczniom. Że wykonanie powyższego projektu nie jest niepodobnem, dowodzi fakt, iż zastosowano go w czynie w pewnej liczbie zakładów naukowych rządowych i prywatnych. Są to wprawdzie początkowania, ale zasługują na naśladowanie i jaknajszersze rozwinięcie.

Tymczasem zaś bogacą się antykwaryusze, dla których początek roku szkolnego jest czasem prawdziwego żniwa. Dość jest wtedy spojrzeć, jaki tam ruch panuje, jakie ciągną do tych niepozornych sklepików tłumy młodzieży z rodzicami. A proszę posłuchać, jaki się tam targ odbywa. Za książkę, która przed rokiem w tym samym sklepie została kupiona za rubla, handlarz z najniższą krwią ofiaruje 10—20 kopiejek, bo w dwóch miejscach jest splamiona atramentem, lub brzęgi ma zawinięte. Naza jutrz ta sama książka, wzięta pod prasę i wymuskaną, idzie znów za rubla.

Z kwestją powyższą łączy się jeszcze inna, a mianowicie kwestja zmiany wydań, które corocznie zmuszają do kupowania nowego podręcznika. Słusznie niedawno zaznaczyły dzienniki russkie, że owe poprawne wydania są najczęściej sztuką spekulacyjną wydawców, pragnących zapewnić sobie zbyt jaknajobszerniejszy. Względ ten powinni mieć również na uwadze nauczyciele wykładający.

—y—

Wędrówka po niebie.

„Nie każdy, kto chce, pojedzie do Koryntu” — mawiał grek starożytny.

„Nie każdy, kto chce, pojedzie do Paryża” — powtarza smętnie współczesny warszawianin.

Niech jednak ci, co pozostali w domu, nie rozpaczają. Każdy z nich może zadziwiająco tanim kosztem odbyć wędrówkę nieskończenie dalszą i przyjemniejszą. Nie zrujnuje go ona, ani zmęczy, a korzyść z niej będzie niezawodna.

Marszruta tej wędrówki następująca:

„Księżyc—Słońce—Gwiazdy stałe—Droga mleczna—Wszechświat.”

Organizatorami jej pp. Wilhelm Meyer, Feliks Wermiński i Teodor Paprocki.

Cena tam i z powrotem rs. 1 kop. 50.

A teraz szczegóły.

P. Meyer napisał, p. Wermiński przetłumaczył, p. Paprocki wydał zbiór popularnych pogadanek astronomicznych p. t. „W państwie gwiazd”.

Książka ta składa się z 22-ch nader zajmujących rozdziałów, których czytanie równa się w zupełności wędrówce po niezmiernych obszarach nieba.

Wędrówka taka nie należy w zasadzie do łatwych. Połączona jest z niebezpieczeństwem zawrotu głowy, utknięcia w rachunkach matematycznych i opylecia skrzydeł *à la* Ikar, przy słońcu.

Ale p. Meyer, uczony, podszycy feljetonista, potrafił z niej zrobić prawdziwą *partie de plaisir*. Wagon z podróżnymi toczy on tak gładziutko po relsach lekkiego odcinkowego gawędzenia, że wstrząśnięć nikt nie czuje. A gdy pociąg dojeżdża do ostatniej stacji, która się na-

zywa „Koniec”, z piersi wszystkich dobywa się mimowolne westchnienie żalu:

— To już? Szkoda!..

P. Meyer jest Niemcem, co w pracach popularyzacyjnych stanowi okoliczność obciążającą. Jest jednak na szczęście wiedeńskim, co znowu w sprawie niemieckiej liczy się do okoliczności łagodzących.

Chwilami narów germański ciągnie go w stronę pedantyzmu i nudy. Ale zaraz przychodzi z pomocą świeży powiew z wiedeńskiego Prateru, błyszczących *ringów*, wraz ze skoczną straussowskich walców melodią, i sytuację ocala.

„Z całego serca nienawidzę — mówi w przedmowie — tych uprzywilejowanych przewodników, jakich spotykamy w słynnych miejscowościach górskich, a jeszcze bardziej tych wędrownych profesorów geografii, którzy znają po nazwisku każdy szczyt górski i dokładnie wiedzą, jak wysoko wzniesiony nad powierzchnią morza. Co ma nazwa do rzeczy!”

Zgodnie z tem cały techniczny i terminologiczny balast przedmiotu pozostawia w sposzregalniach i książkach na użytek astronomów z zawodu, dla czytelnika zaś wybiera i w ładną wiązaną układa naukę — kwiatki.

Wskazuje to sama już treść rozdziałów.

Jeden mówi o „górach na księżycu”, drugi o „gwiazdach trzech królów” (czyli o „gwiazdzie betlejemskiej”), trzeci o „zielonym słońcu”, czwarty o „krajinie skał kryształowych” i t. d.

Germański narów, o którym wyżej, zrodził dwa rozdziały, z całej książki najnudniejsze: „jak się tworzy czas” i „jak się przesyła czas”. Dla zwykłego czytelnika nie jest to ani zbyt zajmujące (prędzej w wynikach, nigdy zaś w teorii), ani też nie zostało wypowiedziane jasno i przystępnie.

Po wykazaniu idei piękna we wszechświecie (który to rozdział służy za wstęp do książki) rozpoczyna autor wykład swój od kilku słów pod adresem zwiedzających obserwatoria.

Zwiedzanie to jest, wedle niego, dla stale pracujących w sposzregalniach kłopotliwe, dla przybyszów bezpożyteczne. Pierwsi doświadczają przeszkody w pracy, która była częstokroć niepowetowana, drudzy czeka zawód dotkliwy, bo przez szkła lunet nie dostrzegają ani tysiącznej części tego, co sobie wymarzyli.

Aby na niebie widzieć to, co widzi astronom, trzeba naprzed przejść długą szkołę praktyki i nauczyć się patrzeć. Profan przez wielki astronomiczny teleskop mniej tam dojrzy, niż przez teatralną lornetkę.

W przypisku wyznaje autor z humorem, iż rozdział ten miał głównie na celu odstraszenie niepożądanych gości od obserwatorium. Rozdział ten skreślony jest tak skrętnie i przekonywająco, że po przeczytaniu go sam skreślenie uczulem. Przyszły mi na pamięć pewne noce odwiecznej, złożone podczas pewnego zaćmienia księżyca panu Kowalczykowi, zajętemu właśnie podówczas czynieniem naukowych sposzregzeń. I zawstydzilem się mocno, zestawiając w myśli wielką nieprzejmność szan. uczonego z wielką nieuprzejmością ciekawego literata.

P. Meyer, wiedząc, czem chwycić za serce czytelnika, opowiada mu długo i szeroko o księżycu. Satelity naszego nazywa „synem ziemi”, twierdząc, iż jest on „ciemną jej ciążą i kością jej kości”. Tych, którzy mieli jeszcze złudzenia co do „selenitów” (t. j. istot żywych na księżycu osiadłych), rozczarowywa oświadczeniem, iż tam

Nieczego p. Pawłowi nie potrzeba. Dobrze mu dziś jest, błogo i swobodnie. Nie ma nawet marzeń gorączkowych, które go trapiły w dniach ostatnich. Kazał sobie przysunąć fotel do okna, patrzy w ciemność i co chwila w cichą drzemkę zapada. Nie wie nic o rzeczach ziemskich, a myśl, znużona długimi latami życia, nie pracuje już wcale. Czy to śmierć idzie, ta śmierć tak groźna i ponura, walczy się lekka w chwilach młodości, zapalów, walk, strasień i radości?... Pan Paweł nie o tem nie wie. Świat idzie swoją drogą, miasto gwarzy różnymi głosami, drzewa szumią łagodnie, gwiazdy błyszczą na tle ciemnej nocy, ale pan Paweł jest już po za o brębem wszystkiego, co żyje... Po raz pierwszy nie czuje swej samotności, ani osłabienia, jakbyści, ani smutku. Drzemie cicho i spokojnie, jakby nie istniał świat otaczający. Słyszy wszystko słuchem jakimś wysubtelniejszym, ale nie odczuwa, co słyszy. Najdokładniej zaś słyszy tuż obok siebie tykotanie zegarka.

Tik-tak, tik-tak, tik-tak — mówi zegarek, — ale mówi coraz leniwiej i łagodniej. Mechanizm nienakrecony działać powoli przestaje.

Pan Paweł otwiera oczy raz jeszcze i wyciąga rękę, aby pocisnąć sprężynę i srebrzystemi dźwiękami napelnić ciszę izdebki. Naprawdę! Ręka opada bezwładna, pan Paweł zapada znowu w drzemkę poprzednią. Bielutka głowa zwiesza się znowu z piersi wydobywa się westchnienie łagodne, ciche, ostatnie.

Zegarek stanął — na zawsze.

J. Rutkowski

na powązkach, w których leżą najbliżsi, może o latach ubiegłych, których pamięta tak wiele. I marzyłby sobie pan Paweł długo, bardzo długo, gdyby nie zmrok wieczorny, który wciska się natrętnie w małe okienko, zapełnia izdebkę całą i przypomina, iż znowu dzień jeden upłynął szybko i bezpowrotnie. Ileż takich dni pozostaje mu jeszcze do końca?

Pewnego poranku, gdy z trudnością schodził ze schodów, stróżka domu zagadnęła go z nienacką:

— Co panu jest? Taki pan blady...

Pan Paweł nie odpowiedział. Odszedł powoli, a gdy znikł na zakręcie ulicy, Marcinowa dodała filozoficznie:

— Stary na księża oborę patrzy...

Pan Paweł zaś powlókł się do zegarmistrza i do do ktora. Zegarmistrz, człowiek uczciwy, zegarek rozebrał, każde kółko powoli obejrzał, lupę na oko założył, dmuchnął, chuchnął i zegarek panu Pawłowi i zwrócił, mówiąc:

— Nie mu nie jest...

Pan Paweł pokręcił głową i poszedł do doktora. Lekarz, człowiek również uczciwy, staruszka opukał, osłuchał, puls pomacał, rubla za poradę nie przyjął, i odesłał pacjenta do domu ze słowami:

— Nie panu nie jest...

A jednakże pan Paweł czuje, że mu coś jest. Zamiast w sen głęboki, zapada po nocach w gorączkowe jakieś marzenia. Raz zdaje mu się, że jest bezczką, z której wino ucieka. Płyn sący się struga cieniutką, płynie powoli, ale ciągle, a we wnętrzu beczki robi się pustka jakaś straszna.

Pan Paweł przychodzi do siebie i oddycha głęboko,

ko, nabiera w piersi powietrza, rozpędza pustkę, która mu sen odbiera.

To znowu zdaje mu się czasami, iż przed oczyma rozciągają mu się kola ciemniejące, które rosną, rosną, olbrzymieją bez końca. Widzi przed sobą przepaść bezdenną, jakąś smutną i szarą, leka się jej, woła o pomoc i przychodzi do siebie z biciem serca i trwogą jakąś niezwykłą, która mu potem zimnym czoło okrywa.

Niekiedy zamyka pan Paweł oczy i widzi niebo promieniste. Siedzi Bóg przedwieczny na tronie z obłoków przejrzystych, a po prawicy Chrystus o-reduje za rodzaj ludzki. Chóry serafinów i cherubinów śpiewają jakieś pieśni harmonijne, a pan Paweł stoi sobie przed Majestatem korny, struchlały, jak pyłek maleńki.

Więc pan Paweł bije się w piersi i odmawia modlitwę za umarłych i żyjących.

Wreszcie przyszło do tego, iż staruszek całkiem przestał wychodzić z domu. Siedzi sobie w swojej izdebce maleńkiej, a pani Marcinowa mawia od czasu do czasu:

— Możeby panu Pawłowi do szpitala?

Ale on się boi szpitala. Ma swoją pensyjkę, która mu do końca wystarczy, a pani Marcinowa zagląda na górę może co godzina. Niewiele mu się należy? — może to być... ale niech pozostanie do końca na swoich śmieciach.

Jakiś dziś smutny dzień i ponury. Noc zapadła oddawna, a w izdebce pana Pawła świeci lampka, przysłonięta zieloną umbrellką. Marcinowa była przed chwilą i pytała, czy staremu czego nie potrzeba.

życie organiczne istnieć nie może — dla dwóch niezmiernie prostych przyczyn, a mianowicie dlatego, że:

- 1) na księżycu niema wody,
  - 2) na księżycu niema powietrza.
- Z książki p. Meyera dowiadujemy się wielu zajmujących szczegółów nie tylko o niebie lecz i o ziemi. Poucza np. ona, że r. 1883-ci był w dziejach naszego planety epokowym.

(Przypominam roztargnionemu czytelnikowi, że w owym to roku, prócz mnóstwa pomniejszych elementarnych zjawisk, miało miejsce słynne trzęsienie ziemi na Isehji, oraz niebawoma katastrofa na wyspach Krakatoa.)

Według zdania uczonych, ziemia przeżyła w roku 1883-im niebezpieczne przesilenie. A przeżyła je względnie szczęśliwie, przypłaciwszy kataklizmy owocujące śmiercią jakichś sześćdziesięciu tysięcy ludzi. Cyfra ta nas przeraża, drobną jednak wydaje się uczonemu, który ma do czynienia z milionami i bilionami.

Zaszyły wówczas na naszym planecie zmiany kosmiczne tak wielkie, że skutkiem nich fizjonomia ziemi (jeśli tak wyrazić się wolno) uległa miejscami wyraźnej zmianie. Zmianę tę można było nawet zauważyć z innych, niezbyt oddalonych planet — przypuszczając, rozumie się, że na planetach tych znajdują się istoty podobne ludziom, posiadające oczy i teleskopy, i ciekawe tego, co się dzieje ponad ich głowami.

W owym to pamiętnym roku w niektórych miejscowościach Azji, Ameryki i Australji zdumiewało ludzi przez czas pewien zjawisko wspaniałe, niedające się z niczem porównać, o którym nigdy przedtem nie mówiła ani tradycja, ani nauka...

Zjawiskiem tem było *zielone słońce*. Słońce to — mówi autor — świeca łagodniejsza, niż zwykle blaskiem, pozwalało oku nasycić się cudownym zjawiskiem i zdawało się olbrzymim szmaragdem, zawieszonym na niebie i oblewanym krajobrazem niezwykłym, bajecznym światłem...

Książka „W państwie gwiazd” podaje wiele podobnie zajmujących opowiadań. Uczy ona i przyjemnie rozmarza, pozwalając zmęczonej ziemskim gwarem myśli ulecieć wysoko i odbyć wędrówkę po niebie, rozkoszniejszą pono od wędrówki do Paryża...

Zresztą, jak dla kogo — gdyż *de gustibus...* Dokończcie.

RANEK

Dzień dobry! — Ocy otwieram. Na wschodzie Jeszcze w zieleni młodej niebios tona Lipa majaczy sylwetkę zamgloną, Z nad niej sierp złoty przegląda się w wodzie.

Dzień dobry! — Oto już i zorze płoną, Lamując chmurki purpurą w obwodzie — Uspione kwiaty budzą się w ogrodzie I otwierają rosom wonne łono.

Dzień dobry! Teraz z za mgły się wynurza Słońce, jak wielka płomienista róża, Wykwitła rankiem u niebios podnoża.

Dzień dobry! Pytam mej lipy w ogródku, Czy dzień ten przejdzie, jak inne, wśród smutku Lipa: dzień dobry! szepce po cichutku?...

Bożydar.

WIADOMOŚCI BIEŻĄCE

— *Nowosti* donoszą, iż ministerjum spraw wewnętrznych kończy obecnie roboty przygotowawcze, dotyczące się spisu ogólnego ludności w państwie na nowych podstawach. Ministerjum doszło do wniosku, iż dokładne wiadomości ze statystyki ludności są niezmiernie ważne dla różnych kombinacji państwowych. Przedewszystkiem ma być zarządzony spis jednoczesny we wszystkich dzielnicach państwa, a następnie zorganizowane zostanie prawidłowe rejestrowanie ruchu ludności.

— Departament kolejowy przy ministerjum finansów rozesłał do zarządów kolei okólnik, w którym przypomina termin zmiany taryfy. Jak wiadomo, taryfy kolejowe mają być przedstawione departamentowi do d. 13-go września, ogłoszone zaś publicznie do 26-go października.

— Petersburgskie Towarzystwo techniczne zamierza, jak donoszą dzienniki tamtejsze, rozpocząć szeregi prób porównawczych z lampami elektrycznymi, w celu oznaczenia względnej ich wartości do różnego użytku.

— Przed trzema laty zostało oznaczone miejsce pod budowę w Warszawie dworca centralnego, któremu miał stać czołowym do ulicy Jerozolimskiej, Chmielnej i Marszałkowskiej. Projekt ów poszedł w zapomnienie, obecnie zaś nanowo kwestję tę podniosły *Birz. wiedz.*, dowodząc, iż budowa dworca

centralnego w Warszawie jest konieczną, nie tylko dla stosunków handlowo-przemysłowych, ale także i dla celów wojskowych.

— Zarząd kolei nadwiślańskiej wydał w tych dniach część drugą klasyfikacji towarów, jako dodatek do taryfy. Dla kupców i przemysłowców nie będzie obojętną wiadomością, iż według nowej klasyfikacji obniżona jest taryfa za przewóz: drożdży suchych, nabiału, mięsa, dziczyzny, piwa, portu, miodu, raków, ryb, pieczywa, jaj i owoców, z wyjątkiem ananasów, pomarańczy, winogron, cytryn i mandarynek, za których przewóz opłata nie jest niższa. Od wymienionych artykułów, przewożonych za frachtem pospiesznym, będzie pobierana opłata według skali kl. I tow., bez dodatku 25% dochodu rządowego. W tej samej taryfie poczyniono ustępstwa dla niektórych artykułów, przewożonych pociągami towarowymi, a mianowicie obniżono cenę za przewóz powrotny próżnych beczek, tudzież od wysyłek kwasów azotowych i solnych. Spirytus i wódka, wysyłane za granicę w pełnym ładunku, t. j. 600 pudów, podlegać będą opłacie według kl. III-iej tow., zamiast jak dotąd płacono według kl. I-iej. Worki próżne, wiezione powrotnie z zagranicy, podług nowej taryfy, są wolne od opłaty.

— Podania o dopuszczenie do egzaminu na stopień pomocnika aptekarskiego przyjmowane będą w kancelarji uniwersytetu tutejszego od d. 13-go b. m. Przy podaniu należy dołączyć: metrykę, świadectwo szkolne z ukończenia 4-eh klas gimnazjalnych lub szkoły realnej, świadectwo moralnego prowadzenia się, wydane z kancelarji oberpolimajstra, i świadectwo z odbycia z pożytkiem 3 letniej praktyki w aptece rządowej lub prywatnej. To ostatnie winno być zaświadczone przez urząd lekarski. Przedstawiający świadectwo ze szkoły realnej zdają egzamin dodatkowy z języka łacińskiego. Egzamina na stopień pomocnika aptekarskiego odbędą się przy końcu b. m.

— Jakkolwiek termin wykupu i prolongaty fantów, zastawionych w lombardzie miejskim, upłynął z dniem 31-ym sierpnia, przeszło dwa tysiące zastawów pozostało nieprolongowanych. Magistrat, a raczej kasa lombardu miejskiego, jako instytucja filantropijna, chcąc dać możność zastawcom wykupienia lub prolongowania przedmiotów, ustanowiła termin prekluzyjny do dnia 13-go b. m. Przyjmowanie prolongaty kasa lombardu uskuteczni tylko do godz. 12-iej w południe.

— W dniu wczorajszym przyjechał do Warszawy koleją nadwiślańską rz. r. t. Iwaszenko, jeneralny kontroler wszystkich kolei w Cesarstwie.

— Obowiązki inspektora gazowego miasta Warszawy po ś. p. Dziewulskim powierzone zostały pomocnikowi tegoż inspektora, p. Znatowiczowi, który prawdopodobnie pozostanie na tem stanowisku.

— Nauczyciel gimnazjum częstochowskiego, p. Henryk Załęski, przeniesiony został do gimnazjum praskiego.

— Z teatru i muzyki.

* (*Ciech.*) Okazuje się, że kraina węgierska, owa ziemia klasycznego soku winnego, słoniny i papryki, stanowi niewyczerpane gniazdo najróżnorodniejszych falang muzycznych.

Zaledwie opuściła mury naszego miasta orkiestra „młodzieży węgierskiej” pod przewodnictwem p. Dona-Well, zjawia się niebawem orkiestra „dzieci” mieszczań z miasteczka Uj St. Anna.

Naprawdę na mapie szukałem tej miejscowości w okolicach Arada — „Młoda święta Anna (słowo „Uj” jest przymiotnikiem często spotykanym w złożonych nazwach geograficznych, a oznaczającym zdrobniałość, niewielkość rozmiarów) okazała się nieobecna. Istnieć zaś musi, skoro wczoraj w dolinie Szwajcarskiej szereg 40-tu pacholąt, pochodzących z tej miejscowości, wystąpił z pierwszym popisem koncertowym.

I rzeczywiście są to osobniki w wieku od lat 10 do 16, ubrane w szatę zwykłą honwedom, pod wodzą pana Steinera, kapelmistrza austriackiego, sądząc z jego dyrektorskiej szaty. Otóż ta młodzieńcza, niemal dziecięca orkiestra gra z precyzją prawdziwie zdumiewającą. Czystość intonacji instrumentów dętych (drewnianych i blaszanych — jest to komplet orkiestry wojskowej), wprowadzić może w stan błędnego zachwyty melomana, tak często nielitościwie torturowanego przez liczne powołane i niepowołane popisy podobnego rodzaju w naszym miasteczku. Zgodność rytmiczna zwłaszcza w marszach i tańcach przybiera nieraz charakter niemal mechanicznego orkiestrjonu. Ale nie tylko w tym lżejszym zakresie „dzieci” z Małej Świętej Anny wykazują niezwykle wyrobienie, ale w utworach takich, jak uwertury „Kalifa Bagdadu” Boieldieu

i „Rienzi”, Wagnera, przybrane są w szatę szczerą, delikatniejszego artyzmu.

Rzecz naturalna, że zwykłych figlików wesołego repertuaru nie braknie.

Więc odzywają się w marszach dziecinne głosiki w przyspiewkach, wesołe kowalczyki kuja na kowadłach, lotne ptaszęta wygwizdują polki na pikulinach i t. d.

Jako solista, wystąpił sam przewodnik tej kohorty, p. Steiner, w roli wyborczego kornecisty. Obok niego wyróżnia się jakby dla kontrastu małańki dziesięcioletni pacholik, z werwą i precyzją niewykłą uprawiający muzę na werblu, t. j. na zwykłym bębnie wojskowym — zdaje się, że stanowi organiczną całość ze swym instrumentem.

Po tym tak udanym popisie młodzieży, dzieci, przyjdzie kolej chyba na... niemowlęta. Po klasycznej ziemicy papryki i t. d. wszystkiego w tym kierunku spodziewać się można. Dodać do tego należy, że każdy z drobnych muzyków, po za zakressem swej artystycznej działalności, jest wtajemniczonym w arkana sztuki robienia butów, ubiorów i t. d., t. j. ma specjalność rzemieślniczą. Przykład to godny naśladowania, nawet nie tylko wśród rzeczy muzycznych „dzieci”!

* W teatrze Letnim jutro po raz siódmy komedia Sardou „Fernanda”, z panną Wisnowską w tytułowej roli.

* Teatr Nowy daje jutro „Dzwony kornewilskie”, z udziałem pani Zimajerowej.

* Z powodu chwilowej niedyspozycji p. Aramburo, zmieniono wczoraj widowisko w teatrze Letnim. Zamiast „Rigoletta” odegrano „Marynarza” i „Nie spodzianki rozwodowe”.

W bieżącym tygodniu, z powodu czepionych przygotowań do „Mocy przeznaczenia”, widowiska operowego, oprócz sobotniej premiery, nie będzie.

Opera Verdiego („Moc przeznaczenia”), która w sobotę po raz pierwszy wykonana zostanie na naszej scenie z polskim tekstem, otrzymała nowe dekoracje i kostjmy.

Reżyserję prowadzi p. Matuszyński, batutę orkiestrową dierży p. Młuchheimer.

* Do Warszawy powrócił p. Rufin Morozowicz, reżyser operetki, który po przebyciu choroby korzystał z dobrodziejstw świeżego powietrza.

Artysta czuje się jeszcze osłabionym, to też powrót jego na scenę nastąpi dopiero w przyszłym tygodniu.

— Z teatrzyków. Publiczność północnej strony miasta ma dziś do wyboru dwie premjery: jedną w Alhambrze, a drugą w Eldorado.

W Alhambrze odśpiewana będzie operetka Lecoqua p. t.: „Mężateczka”; w Eldorado sztuka ludowa ze śpiewami i tańcami p. t.: „Przadki”, pióra p. Bronisława Sycińskiego.

W Wodewilu „Hulaj dusza” Walewskiego ciągle jeszcze wabi liczną publiczność, a w Belle-Vue „Śnieczuszek” grany będzie do wtorku przyszłego tygodnia, we wtorek zaś powróci raz jeszcze „Camargo” na benefis panny Kirszensteinówny.

— Z „Lutni”.

Wakacje „Lutni” kończą się d. 15-go b. m.

W dniu tym odbędzie się pierwsza próba śpiewaków, których zastęp będzie powiększony już dostatecznie wyćwiczonymi uczniami oddziału przygotowawczego.

Gospodarz „Lutni”, p. F. Wołowski, krząta się około urządzania koncertu, na którym wystąpią koledzy ze Lwowa.

Termin koncertu jeszcze nie został oznaczony.

— Owoce.

Przywóz owoców do Warszawy koleją nadwiślańską, w porównaniu z przywozem zeszłorocznym, jest obecnie bardzo mały.

W roku zeszłym o tej porze przesyłano do Warszawy po 10 wagonów winogron dziennie, obecnie zaś od 1-go do 2-eh.

Arbuzów nadsyłano w r. z. z Odessy, Benderu i Kalaraszu po 6 i więcej wagonów dziennie, obecnie od 1—3-eh i przytem owoc jest znacznie mniej.

Tak samo jabłka, gruszki i inne owoce nadchodzą w mniejszej ilości, niż w roku zeszłym.

— Kawa.

Według pogłosek, kawa w niedalekiej przyszłości może podrożeć.

Podobno spekulanci hambursey zakupili znaczne ilości zapasów z zamiarem wywołania wyższej ceny. Tak przynajmniej informują dzienniki niemieckie.

— Spław.

Ubiegły tydzień był w spławie ożywiony tylko pod względem ilości spławianego drzewa w trawach, których przepłynęło 39 sztuk wartości 128,000 r.

Polowa traw siewna była z Galicji. Przywieziono też do Warszawy pszenicy 600 korcy, kamienia wapiennego 72 szańce, drzewa opałowego 122 szańce, desek 56 kop, wójłoku roślinnego 830 centnarów, i z Prus: żywicy 27 beczek, chemicznych materiałów 602 centnary i farb 10 beczek. Wywieziono: węgla kamiennego 2,013 korcy, nawozu 6,000 pudów, cementu 400 centnarów, smołę, naftę i kolonialne towary.

— Smutne kalectwo.

Znany amator-aeronaauta, p. Miłosz, dotknięty został smutnem kalectwem.

Jest to utrata wzroku.

Pan N. zasięgał porady u słynnego okulisty, dra Gąleżowskiego w Paryżu, lecz bezskutecznie.

— Niebezpieczny transport.

Dziś, około godziny 5-ej rano, z dworca kolei wiedeńskiej wyruszyły trzy podwozy, dążąc drogą zaokopową do dworca kolei terespoleskiej.

Na podwozach owych mieścił się ładunek pyroksyliny.

— Schwytana kontrabanda.

Wskutek otrzymanego bezimennego zawiadomienia, władze pograniczne mławskie wstrzymały onegdaj pociąg towarowy w Mławie i zarządziły rewizję parowozu.

Ogólna rewizja na razie nie doprowadziła do żadnego celu, dopiero szczegółowe poszukiwania wykryły w skrzynce, mieszczącej narzędzia ślusarskie, niezbędne dla maszynisty, podwójne dno, po otwarciu którego znaleziono różnych brosz, bransolet, dewizek i kopert od zegarków złotych, ogólnej wagi 1 puda i 35 funtów.

Cały ładunek złota zabrano, obwinionego zaś o przewóz kontrabandy maszynistę W. P. aresztowano.

— Kradzieże.

Józef Wiśniewski doniósł policji, że robotnik kanalizacji, Paweł Bartosik, zamieszkały przy ulicy Żelaznej pod nr 81-ym, pracując przy ulicy Senatorskiej pod nr 10-ym przy robotach kanalizacyjnych, skradł łańcuch żelazny i inne przedmioty; Bartosika z łupem zatrzymała policja. — Mieszkanka gminy Młociny, Józefa Kosińskiej z wozu w koszarach mirowskich skradziono salopę; złodzieja, Szaję Wilczyłłę, przytrzymał. — Z otworzonego wytrychem mieszkania na Podwalu pod nr 4-ym, Stanisławowi Kozłowskiemu skradziono dwa pała wartości 90 rs. — Zamieszkałemu przy ulicy Marszałkowskiej pod nr 109-ym Bernardowi Lipszycowi ze sklepu skradziono sakpalto wartości 20-ty rs.; podejrzany o kradzież Fiszel B. został aresztowany.

— Podarunek złodzieja.

Podczas przejazdu tramwajem z Muranowa na Marszałkowską p. Dziubiński poczuł, że mu ktoś plądruje w kieszeni. Sięgnąwszy ręką, zauważył, że ma jakąś portmonetkę, a w niej różne notatki.

Inny pasażer, Ludwik Halecki, oświadczył, że to jego portmonetka, w której było 16 rs.

Okazuje się więc, że jakiś złodziej wyciągnął Haleckiemu woreczek i po wyjęciu pieniędzy, włożył go do kieszeni D.

— Zapowietrzenie.

Nocy dzisiejszej ulica Zabia została zapowietrzona. Okazało się, że dwaj robotnicy: Jan Wróblewski i Jan Pawluk, rozbili dwie beczki nieczystości.

Sprawców tego nieporządku pociągnięto do odpowiedzialności sądowej.

— Z ginione dzieci.

Wczoraj niejaki Tokarski, zamieszkały przy ulicy Chmielnej pod nr 109-ym, doniósł policji, że dwóch jego dzieci: 13-letni Franciszek i 11-letni Ksawery, wyszedłszy w ubiegły poniedziałek na miasto, dotychczas nie powrócili.

Energiczne poszukiwania policji na ślad zaginionych nie natrafiły.

— Samobójstwo czy wypadek?

W nocy z dnia 2-go na 3-ci b. m., na linii obwodowej, a mianowicie na wroście trzeciej, około przejazdu wolskiego, po przejeździe pociągu towarowego nr 56, znaleziono na placie młodą dziewczynę z oderwaną nogą powyżej kolana.

Służba kolejowa, udzieliwszy nieszczerliwej doraźnej pomocy, oddała ją w opiekę wójta gminy Czysto.

Odesłana do szpitala św. Ducha, nieszczęśliwa zmarła w dniu wczorajszym.

Nazwisko jej i pochodzenie niewiadome.

— Zagadkowa śmierć.

Nocy dzisiejszej na Bugaju pod nr 5-ym znaleziono nieżywą Ite Fajwerównę.

Zmarła liczyła lat 17.

Przyczyna śmierci dotychczas niewyjaśniona.

Zwłoki F. pozostawiono na miejscu do zejścia władz sądowych.

ZE ŚWIATA.

× **Z Poznania.** Podobny proces, jak w Wadowicach, toczyć się będzie niebawem przed izbą karną w Raciborzu. Akt oskarżenia, obejmujący 200 stron druku, doręczono 66-iu agentom i ich zastraszkom i pomocnikom. Listów i telegramów, w których mowa o „towarze”, „szukach bytła”, jego „użyteczności” i t. p., zebrano podczas aresztowania ich i podczas śledztwa 189, resp. 146. Prócz listów, zebrano 439 zeznań od świadków zagranicznych i zamiejscowych, a nadto będzie przesłuchanych 377 świadków.

× **Juljan Fałat** wezwany został przez cesarza Wilhelma do odtworzenia epizodów z manewrów armji niemieckiej, oraz przyjęcia cesarza Franciszka Józefa w Ber-

linie. Cesarz Wilhelm zna artystę z czasów wycieczki swojej z przed kilku laty do Nieświeża, gdzie Fałat przez czas dłuższy bawił i brał udział w urządzanych tam polowaniach.

× **Zjazd literatów niemieckich** odbędzie się w d. 21, 22 i 23-im września w Frankfurcie nad Menem. Przewodniczyć obradom będzie prawdopodobnie Robert Schweichel.

× **W kołach lekarskich** wielkie zajęcie budzi nowy wynalazek młodego lekarza z Bolonji, dra Salaghi, który zawiadomił fakultet medyczny w Rzymie, iż wynalazł aparat, zbawienne oddziaływający na choroby serca. Aparat ten przez mechaniczne działanie może wzmacniać lub osłabiać krążenie krwi. Wynalazca utrzymuje, iż aparat może być stosowanym nie tylko w chorobie muskulu serca, lecz i przy wadach kłapek sercowych. Fakultet medyczny w Bolonji odbywał już próby, które wypadły bardzo pomyślnie.

× **Proch bezdymny**, używany w czasie manewrów, odbytych pod Berlinem na cześć cesarza austriackiego, wynaleziony został przez Küstera, dyrektora fabryki broni w Szpandawie. Niemieckie koła fachowe przypisują prochowi bezdymnemu wielkie zalety, zaznaczają jednak, iż nowy wynalazek nie jest należyście wypróbowany. W każdym razie, jeżeli proch ów wejdzie w użycie, nastąpi gruntowny przewrót w sztuce wojennej. Artylerja, krepowana dziś w strzelaniu przez kłęby dymu, wytwarzane przez proch zwyczajny, miałaby w przyszłości przy użyciu prochu bezdymnego decydujący wpływ na przebieg bitew. Jednocześnie użytkowanie kawalerji w bitwach stałoby się wprost niemożliwe, wskutek czego konnica musiałaby być z wojska wykluczona. Proch bezdymny, według prób, czynionych we Francji, powiększa siłę rzutu przy mniejszej wadze naboju. Tak np. 1 kilogram nowego prochu pod względem skuteczności odpowiada 1-5 kilograma prochu dotychczas używanego. Prócz tego nowy proch zapewnia o wiele znaczącą siłę początkową pocisku.

× **Koronowani autorowie.** Liczba ukoronowanych pracowników pióra powiększa się z dniem każdym. Nasr-Ed-Din zyskał już pewną sławę swemi wspomnieniami z podróży. Obecnie zaś bierze się do pióra Milan serbski, który zamierza wydać wspomnienia z podróży po Europie i Azji pod pseudonimem hr. Takowy. Książka ma wyjść w języku francuskim i składać się będzie z trzech części. Pierwsza obejmie wspomnienia z Konstantynopola, druga z Palestyny, trzecia zaś zawierać będzie opis uroczystości religijnych w Jerozolimie. Wtajemniczeni wyrażają zdanie, co prawda, trochę zapóźno, iż, sądząc po pamiętnikach, Milan minął się z powołaniem, gdyż zamiast berła, powinien był poprzestać na piórze literata.

NEKROLOGJA.

+ **Ś. p. Maciej Obuchowicz**, obywatel, przeżywszy lat 63, zmarł dnia 3-go września r. b. Pozostała żona z synami zaprasza na nabożeństwo w dniu 5-ym września, o godzinie 10-ej zrana do kościoła św. Franciszka (po franciszkańskiego) przy ul. Zakroczymskiej, a następnie na wyprowadzenie zwłok tegoż dnia, o godzinie 5-ej po południu. —2962

† **S. p. Jadwiga z Dybowski** **Doktorowa WROCZYŃSKA**

po długich cierpieniach zmarła w m. Biąły w dniu 3-im września, przeżywszy lat 26. Pogrzeb odbędzie się dnia 5-go września. Pozostały mąż z czworgiem drobnymi dziećmi zaprasza na ten smutny obrządek krewnych i przyjaciół. 3-2953

W dniu 20 sierpnia r. b. zmarł w Nowym Jorku tutejszy mieszkaniec

JAN OSTROWSKI, przeżywszy lat 32. O czym w smutku pozostali rodzice, bracia i siostry zawiadamiają kolegów i przyjaciół zmarłego. (2955)

+ Dnia 5-go września, jako w rocznicę śmierci

ś. p. Józefiny z Rutkowskich Gundelach, odprawione i z żałobne nabożeństwo w kościele Narodzenia N. Marii Panny, na Lesznie, o godzinie 11-ej zrana, na które pozostały mąż z synem zaprasza. —2956—

† **Za duszę ś. p.** **MARJI JERCHO,**

jako w pierwszą rocznicę jej śmierci, dnia 6-go września r. b., to jest w piątek, o godzinie 10-ej rano, w kościele św. Anny (po-bernardynskim) na Krakowskim-Przedmieściu, odbędzie się nabożeństwo za spókoj jej duszy, na które pozostała matka, zaprasza krewnych, przyjaciół i znajomych zmarłej. 2-1074

+ W przyszły piątek, to jest dnia 6-go b. m., w kościele św. Kazimierza (pp. sakramentek), o godzinie 10-ej i pół zrana, odbędzie się żałobne nabożeństwo za duszę ś. p. **Aleksandra Gintowta**, arcybiskupa metropolity mohilewskiego, protektora i dobroczyńcy instytucji jałmużniczej dla wstydzących się zebrać; na które przewodniczący tejże instytucji, wszystkich wiernych w Chrystusie Panu najuprzejmiej zaprasza. —1072

+ **Za duszę ś. p. JANA ZIMMERMANN**, odprawione zostanie żałobne nabożeństwo w kościele św. Jana we czwartek, o godzinie 10-ej i pół zrana, na które zaprasza się krewnych, znajomych i kolegów. —2959—

Telegramy Kurjera Warszawskiego.

Petersburg 4-go września. (Tel. Aj. półn.) — Ogłoszone zostało w *Praw. wiest.* opisanie asygnaty rublowej nowego wzoru.

Wiedeń 4-go września. (Tel. pryw. Kurj. Warsz.) — Z wypowiedziane posłuchanie u arcyksiężny Marii Teresy w sprawie Zakopanego nie przyszło do skutku, bo arcyksiężna w obecnej chwili nie ma dworu i zajęta kwatę tylko *en passant*. Towarzystwo tatrzańskie zostało wszelako wezwane, aby przez delegatów zaprosiło arcyksiężną do Zakopanego, choćby dopiero na rok przyszły.

Budapeszt 4-go września. (Tel. pryw. Kurj. W.) — Nowy minister dla Chorwacji, Emeryk Jo sipowicz, objął wczoraj urządowanie.

Lwów 4-go września. (Tel. pr. Kurj. W.) — W procesie z powodu tworzenia tajnych stowarzyszeń socjalno-politycznych doręczono akt oskarżenia Bolesławowi Wyslouchowi, współwydawcy *Kurjera lwowskiego*; współoskarżonymi są: słuchacz politechniki tutejszej Kozłowski, urzędnik wydziału krajowego Gorzycki i kilku innych. Gorzycki zbiegł, wszyscy inni są aresztowani.

Berlin 4-go września. — (T. pr. Kurj. W.) — *Nordd. Allg. Ztg.* nazywa bezpodstawnymi wieści dziennikarskie, jakoby cesarz odnosił się przychylnie do zniesienia obostrzeń paszportowych w Alzacji i Lotaryngji, przyczem gazeta dodaje, iż zniesienie przyniosłoby korzyść tylko francuzom nie zaś ludności cesarstwa niemieckiego. (Aj. półn.)

Berlin 4-go września. (Tel. pryw. K. W.) — Cesarzowa Fryderykowa przybędzie w piątek do Fredensborgu, gdzie odbędą się zaręczyny jej córki, Małgorzaty, z sydem duńskiego następcy tronu Chrystjanem.

Berlin 4-go września. (Tel. pr. K. W.) — Z Sofji nadchodzą wiadomości, że niemiecki konsul jeneralny, Wangenheim, wyjechał na kilkanaście dni do Konstantynopola. (Aj. półn.)

Strasburg 4-go września. (Tel. pr. K. W.) — Władze alzacko-lotaryńskie wydały trzech poddanych francuskich na mocy prawa obowiązującego jeszcze z czasów, gdy prowincje te należały do Francji.

Paryż 4-go września. (Tel. pryw. K. W.) — Główny organ Boulanger'a, *la Presse*, powiada z powodu manifestu hr. Paryża: Hrabia myli się, przypuszczając, że z rewizji konstytucji wyłoni się coś innego, jak *honnête* (honesty) rzeczpospolita. Zasadą monarchiczne nie znoszą głosowania powszechnego, a naród nie chce wyrzec się swojej udziałności. Celem wspólnym obu obozów jest położenie kresu republice oportunistycznej.

Sztokholm 2-go września. (T. pr. K. W.) — Wczoraj na bankiecie orjentalistów w Drottningholm król Oskar wznosił toast na cześć zebranych uczonych, przyczem zaznaczył, że kongres ma na celu porozumienie się umysłowe Wschodu z Zachodem. Poseł perski, Mohsin-han, pił za zdrowie króla. (Aj. półn.)

Londyn 4-go września. (Tel. pr. Kurj. War.) — Związek właścicieli magazynów portowych zażądał od dyrekcji doków pozwolenia na użycie własnych robotników do ładowania okrętów. W razie przyjęcia tego warunku związek przyrzeka pośredniczyć pomiędzy zarządem doków a strejkującymi robotnikami. Właściciele magazynów uznają warunki, proponowane przez zarząd doków oświadczając, że wobec podburzających mów, wygłoszonych na niedzielnym meetingu w Hydeparku przez Johna Burnsa i Tilleta, nie będą z nimi nadal rokować. Zgromadzenie doroczne rady związków robotniczych *Trades Union* uchwaliło rezolucję, uznającą żądania robotników w dokach londyńskich za słuszne i wzywającą związki całej Anglii do niesienia strejkującym pomocy.

Londyn 4-go września. (Tel. pr. K. W.) — Odstąpione przez sultana Zanzibaru angielskiemu stowarzyszeniu wschodnio-afrykańskiemu teryt-

DYWANY

oryginalne perskie, przeważnie większych rozmiarów, zakupione bardzo korzystnie w dużej partji osobiście na jarmarku w Niznym-Nowogrodzie już nadeszły.

A. WŁODKOWSKI.

Największa i jedyna w Warszawie specjalna Szkoła Kroju i szycia ubiorów damskich i bielizny, Nowo-Senatorska 2, KSAWIEREGO GŁODZIŃSKIEGO.

Na Wystawie Pracy Kobiety w Warszawie w r. b., Komitet złożony z dam, jednego z wystawców **K. Głodzińskiego**, zaszczytliwym uznaniem za najlepszą metodę kroju i wzorowo prowadzenie Szkoły, zasługujące na wszelkie poparcie. Wymienioną nagrodę uzyskał **K. Głodziński**, pomimo, iż jako mężczyzna stawiał po za konkursem.

Do Szkoły Warszawskiej przyjmuje się na kursa każdodziennego. Nauka kroju i wykończania fasonów z materiału, wykładana jest pod kierunkiem autora metody, sposobem najpraktyczniejszym, opartym na stałych zasadach i odpowiadającym modom ciągle zmieniającym się.

Uczennicom swoim udziela **K. Głodziński** kroju na sposób francuski bezpłatnie. Po ukończeniu nauki wydaje się świadectwo, legalizowane przez Urząd Starszych Zgromadzenia Krawieckiego.

Cena Metody Kroju Sukien w jęz. polskim i russkim po rs. 3 kop. 50; cena Metody Kroju Bielizny w obu językach po rs. 3.

Uwaga. Dla osób nie posiadających wprawnej ręki do rysunków, sprzedaje się linijka krojowa, wynalazku autora, ułatwiająca nadzwyczaj początkową naukę rysunków form.

KSAWERY GŁODZIŃSKI, Autor Metod i właściciel Szkoły Kroju w Warszawie, Petersburgu, Moskwie, Lwowie i Kijowie.

!!!Bardzo tanio!!!

Wycza Szkoła Kroju Sukien, Okryć damskich, oraz Strojów

Aleksandry Pniewskiej,

Włodzimierska № 14.

Otrzymałszy na bieżący i przyszły sezon najświeższe mody paryżskie, zastosowuję takowe w świeżo rozpoczętym kursie nauki. Wykładany system kroju jest czysto paryżski, łatwy w pojmowaniu, posługując się li tylko centymetrem. Również przyjmuje się do nauki strojów, do czego jest specjalnie wykładająca nauczycielka po kilkunastoletniej praktyce w pierwszorzędnym magazynie. — Tamże przyjmuje się wszelkie roboty w zakres toalety damskiej wchodzące. — Dla Pań z prowincji tanie i wygodne pomieszczenie.

1121

A. PNIEWSKA.

Z dnem 2-im Września r. b. otwarty będzie z pozwolenia Władzy

w Warszawie, przy ulicy Brackiej Nr 5,

Nowa 4-ro-klaszowa Pensja żeńska z nauką Rękodzieł

MARJI RAUM,

nauczycielki gimnazjum IV-go, b. kierowniczki szkoły 2-klasowej w Zakładzie hr. Plater.

Celem Zakładu jest przygotować dziewczęta do życia praktycznego, t. j. dać im średnie zaokrąglone wykształcenie naukowe, uzdolnić w tych robotach ręcznych, które znać koniecznie powinna każda kobieta, oraz udoskonalić w obranem rękodziele, aby ono w danym razie mogło stanowić pracę zarobkową.

W plan zajęć szkolnych wchodzi: Religja, jęz. russki, polski, niemiecki, arytmetyka, geometria, geografia, historia, nauki przyrodnicze, nauka o rzeczach, rysunki, kaligrafia, śpiew, gimnastyka; — szycie ręczne i maszynowe, krawiecczyzna damska i dziecienna, szycie, krój i znaczenie bielizny, haft biały i artystyczny, cerowanie, łatanie, roboty drutowe, s-ydelkowe, siatkowe, koronkowe, pasmanteryjne itd.

Przyjmowane będą od lat 7 panielki przychodnie, pensjonarki i półpensjonarki. Zapis uczennic od 12 Sierpnia codziennie, między 10 a 3-cią. Ceny przystępne. 1033

FABRYKA OBIĆ PAPIEROWYCH J. FRANASZEK,

przysposobiła znaczny wybór Obić na nadchodzący sezon w cenie 10, 12, 15, 18, 20, 25 i 30 kop., odznaczających się pomimo tanioci, dobrem i gustownym wykończeniem. 648r

Skład fabryczny, 15 Krakowskie-Przedmieście 15.

Księgarnia i Skład Nut M. ARCTA

w Warszawie, Nowy-Swiat № 53, (róg Wareckiej), 1584r

posiada wszystkie książki szkolne

do użytku w Szkołach rządowych i prywatnych, bez oprawy i w oprawach. — Nadto: mapy, atlasy geograficzne, wzory rysunkowe i kaligraficzne.

SKŁAD NUT

zaopatrzony we wszelkie nowości muzyczne, orz dzieła teoretyczne i praktyczne do nauki gry fortepianowej i na innych instrumentach, oraz do nauki śpiewu, odpowiednio do programu Instytutu Muzycznego i do potrzeb wychowania domowego.

4-ro-KLASSOWA SZKOŁA REALNA z Pensjonatem

E. Zienkowskiego,

Zapis codziennie od 9-ej do 2-ej. Egzaminy nowowstępujących i warunkowo promowanych od d. 28 Sierpnia, kurs nauk w d. 7 Września. — Nowy-Swiat 39. 1078

Zakład Mleczny Karola Henneberga,

№ 21, ulica Królewska 21,

w którym odbywać się będzie detaliczna sprzedaż na porcję i szklanki, Mleka niezbieranego, zsiadłego, Śmietanki i Kawy, jak również na miarę i w naczyniach porcelanowych.

Wszelkie mleczywo w doborowym gatunku.

Polecając się łaskawym względem Szanownej Publiczności. 1113

Znany od lat 22-eh

Skład Papieru, Materiałów piśmiennych i Drukarnia MICHAŁA KUPFERSTEINA,

przeniesione z ulicy Nowomiejskiej na ulicę Podwal № 22.

Przy nadchodzącym początku roku szkolnego poleca: znaczny wybór Kaset szkolnych gładzonych i linowanych, od 25 do 85 kop. za tuzin. Brulionów linowanych, od 90 Kop. do rs. 1 kop. 20, za tuzin, jak również Obsadki, Pióra sialowe, Ołówki, Piórnik, Rejsbrety, tornistry i t. p., po cenach nader niskich. 1572R

T. Popławski,

dawniej **J. Błaszowski**, poleca Książki szkolne, oraz wszelkie przybory piśmienne i rysunkowe dla uczniów.

Jak dawniej tak i teraz na głównym składzie wzory rysunkowe **J. F. Piwarskiego**. 1119

Są do nabycia następujące Książki naukowe, wydane nakładem firmy

J. Błaszowskiego,

Auswahl. Wzory prozy i poezji niemieckiej. Becequel. Rozmowy russo-francuskie. Becequel. Rozmowy polsko-francuskie. Dmochowski. Krótki Zbiór Historji Starożytności i Nowego Testamentu. Elkana. Nowa Metoda nauczania się łatwym sposobem zasad 4-eh cyfr. Ganot. Fizyka ozdobiona 620 drzeworytami. Grubecki. Arytmetyka, kurs wyższy. Najłatwiejsza nauka czytania za pomocą liter ruchomych. Sierociński. Gramatyka polska skrócona. Sierociński. Gramatyka polska obszerniejsza. Skład główny w Księgarni **T. Popławski**, dawniej **J. Błaszowski**, Krakowskie-Przedmieście № 24, obok Uniwersytetu. Można również nabywać we wszystkich Księgarniach. 1120

DEWAJTIS.

POWIEŚĆ WSPÓŁCZESNA

Marii Rodziewiczówny, uwięzionej na konkursie „Kurjera Warszawskiego”, wyszła z druku nakładem tegoż Kurjera i sprzedaje się we wszystkich księgarniach. — Cena w Warszawie rs. 1 kop. 50, z przesyłką na prowincję rs. 1 kop. 75. — Składy główne: w Administracji „Kurjera Warszawskiego” Plac Teatralny № 9, oraz w Biurze wydawnictw S. Lewentała Nowy-Swiat № 41. 1365

Zdolni Ślusarze

obożnani z układaniem rur gazowych i m. g. samodzielną takowe roboty prowadzić, znajdują stałe i popłatne zajęcia w Łódzkiej cz. wni. Adresy zostawiać w Kurjerze pod L. S. 6. 1118

Przy ul. Przechodniej Nr 4, na I-m piętrze od frontu, jest do wynajęcia od 1-go Października r. b.

LOKAL

składający się z 5-ciu obszernych pokoi i pasażu. — Osta opatrzone są żelaznymi okiennicami, drzwi zaś okute żelazem. Lokal ten przydatny jest na lombard, biuro, lub prywatne mieszkanie. — Cena rs. 900 rocznie. — Wiadomość na miejscu. 1578R

Pierwsza w Warszawie Komisowa sprzedaż 1588R Serów Litewskich

z renomowanych serowni w gub. Zach. odbywa się w Kancelarzu **E. WOJEWÓDZKI et Comp.**, Marszałkowska 116 (róg Złotej). Obecnie sprzedajemy na pudy od rs. 3 do rs. 3.50, a biorącym całe skrzynie czynimy ustępstwa. — Pojedyncze główki po 23 kop. funt.

